ՆՈՐ-ԴԱՐ

№ 40 ԵՐԿՐՈՐԴ ՏԱՐԻ Հինգշաբթի 14 Մարտի 1885 Հինգշաբթի 14 Մարտի ԵՐԿՐՈՐԴ ՏԱՐԻ № 40

Տարեկան 10 ռուբլի. վեց ամիսը՝ 6 ռուբլի. երեք ամիսը՝ 3 ր.50 կ. Հատուկ 5 կոպեկ։
Բաժանորդ դրվում են Թիֆլիսում միմիայն խմբագրատանը։

Խմբագրութիւնն հասցէն՝ Тифлисъ. Редакція „Норъ-Даръ“ կամ Tiflis. Rédaction «Nor-Dar»։

Խմբագրութիւնը բաց է ամեն օր (բացի տօն օրերից) ժամը 9-ից մինչև 2-ը։ Յայտարարութիւնները ընդունվում են ամեն լեզուներով, և յայտարարութիւնների համար 2 կ., բնկալների համար՝ կրկնապատիկ։

„ՆՈՐ-ԴԱՐ“-Ի

Ներկայ 1885-*ի համար բաժանորդագրութիւնը շարունակվում է։ Բաժանորդ են դրվում միմիայն խմբագրատանը, Պօստ-տան եւս Սաւեբա վրաց եկեղեցուն հանդէպ։ Օտարաքաղաքացիները դիմում են խմբագրութեան հետևեալ հասցէով՝* Тифлисъ, Редакція «Норъ-Даръ»։

Բաժանորդագինն է. տարէնը՝ 10 *ր., վեց ամիսը՝* 6 *ր., երեք ամիսը՝* 3 *ր.* 50 *կ.։*

Եւրոպայում և Թիւրքիայում տարեկան բաժանորդագինը՝ 30 *Ֆրանկ։*

Բաժանորդագրութիւնը ընդունվում է միշտ ամսի 1-*ից հաշուած։*

Редакція и контора газ. «Норъ-Даръ» помѣщаются въ центрѣ города, за Почтой, на Тройцкомъ переулкѣ, въ домѣ № 9.

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ։

Քրոնիկոն.—Լուրեր։
Թղթակցութիւններ.—Նուխի. Մոսկուա. Բաթում. Սիմֆերոպոլ։
Քաղաքական.—Միացեալ Նահանգները. Լուրեր։
Հեռագրեր։
Պետերբուրգի բօրսան։
Յայտարարութիւններ։
Բանասիրական.—Իմ կաթոլիկ հարևնացուն. Նոր-Նախիջևանի կեանքից։

ՔՐՈՆԻԿՈՆ

Մոսկուայում հրատարակվող „Русскій Курьеръ“ ռուս թերթի մարտի 6-ի համար 63-ում Թիֆլիսից մի թղթակցութիւն է հրատարակուած մեր հոգևոր ծխական դպրոցների վերաբերութեամբ։ Թղթակիցը շատ վերին աստիճանի տեղեկութիւններ ունենալով մեր դպրոցների մասին իւր ասած դիտողութիւնները էլ ամենևին չեն համապատասխանում մեր դպրոցների անցեալին։

Յիշեալ թերթի թղթակիցը լսած լինելով, որ Հանդուցեալ Մատթէոս կաթողիկոսը վանքատնական թոշին ծխական հոգևոր դպրոցների համար հոգաբարձական կազմակերպութիւնը մըտցրեց, որպէս զի իւրաքանչիւր դպրոցի հոգաբարձութիւնը դպրոցի տնտեսական մասը վարէ, նա դուրս է բերում երբևէ թէ դրանով Մատթէոս կաթողիկոսը դպրոցները ժողովրդին յանձնած լինէը և ինքը հոգևորականութիւնով ձեռք վերցրած դպրոցներից։

Այդ թղթակիցը կարծում է, որ մինչև հոգաբարձութիւնների հաստատուիլը դպրոցներում տիրում է եղել կղերական—սխոլաստիկական հոգի և ուղղութիւն, իսկ Մատթէոսից սկսած դպրոցները յանձնուել են ժողովրդին և դրանք դառել են ժողովրդական դպրոցներ նման Ռուսիայում զէմստվօների բացած դպրոցներին...Ի՞նչ լաւ կը լինէը, որ մարդիկ չը գիտցած բաների մասին թղթակցութիւններ չը գրէին։ Հայոց ծխական դպրոցները միշտ եղել են հոգևոր դպրոցներ և կառավարուել են միշտ հոգևոր իշխանութիւնից։ Եթէ մի բան կար նկատելու այդ այն էը, որ Մատթէոսի ժամանակից հոգևոր իշխանութիւնը իրեն ստորադրեալ և ներկայ դպրոցների մասին իւր ունեցած դիտողութիւնները, վերջինս արդէն ամեն բան գիտէը։ Բայց Լուսինեանի դաւանակիցներից մի քանիսը հետաքրքրուեցան իմանալու թէ ինչու համար պատեր-Սիմոնը չէը երեւում այդտեղ։

—Նա զիւղումն է,—պատասխանեց նրանց Լուսինեանը,—և գրել էը որ իրեն վերաբերեալ պաշտօնն էլ յանձնենք Տէր Յովհաննէսին։ Պատուելին երևի այս դիպուածում ոչինչ խորութիւն չէ դնում իւր և տէր Հօր մէջ։

—Ի հարկէ, ինչ խորութիւն պիտի դնէը. մենք բոլորս էլ եղբայրներ ենք, մենք բոլորս էլ հայեր ենք. Թէ տէր Յովհաննէս և Թէ պատեր-Սիմոն. երկուսն էլ մեր հոգևոր հայրերն են, ձայն տուին գրեթէ միաբերան Լուսինեանի դաւանակիցները. Թող Տէր Յովհաննէսը օրհնէ նշանը։

«Բարի մարդիկ. մտածեցի ինքս ինձ. Ձեր և տէր Յովհաննէսի գաղափարների մէջ ոչինչ խորութիւն չկայ. դուք բոլորդ էլ զգում էք որ միևնոյն մօր զաւակներն էք, որ միևնոյն արիւնն էք կրում ձեր երակներում. ձեր սրտերը չեն ուզում բաժանուիլ միմեանցից, դուք ներողամիտ աչքով նայում էք ձեր եղբարց կրօնական համոզմունքների վերայ. բայց չարութեան սերմնացանները հանգիստ չեն թողում ձեզ։ Նրանք թունաւորում են հարատաւութեան արիւնը, բաժանում են ձեր որդիքը, մեռցնում են ձեր քնքոյշ զգացումները...»։ Ցետոյ ես համեմատում էի Տէր Յովհաննէսի մեր տան քարոզածները պատեր-Սիմոնի կատաղի հայհոյութիւնքների և անէծքների հետ։ Առաջինը ցոլացնում էը իւր մէջ Քրիստոնէական բարութիւն, հայրական սէր և եղբայրական անյիշաչարութիւն, իսկ վերջինը դժոխային չարութիւն, պատահական հոգի և վրիժառու նախանձ։

Առաջինը ապրում էր իւր ժողովրդին ծառայելու, իսկ վերջինը՝ ժողովուրդը իւր անձին ծառայեցնելու։ Տարբերութիւնը մեծ և չոչափելի էր։ Բայց ծրին բողոքել. մարդկանց կուրութիւնը երբեմն անբռնաբարելի սեւիհականութիւնն է։

Պ. Լուսինեանի հրաւերանօք Տէր Յովհաննէսը մտեցաւ պատրաստած սեղանին և քահանայական չուրջառը հագնելով սկսաւ կարդալ սովորական օրհնութիւնները։ Ես և Մարգարիտան կանգնած էինք սեղանի առաջ դէմ առ դէմ. շրջան բոլորած մեզ պատել էին գլխաւորապէս տիկինները և օրիորդները, որոնք, նշանադրութեան և հարսանեաց հանդէսներում միշտ հետաքրքիր հասարակութիւնն են՝ հաշվում։

Մարգարիտան աչքերը գետին խոնարհած անմռունչ կանգնած էր։ Իւր ընկերուհիները գանգատ կատակներ էին շշնջում նրա ականջին, բայց նա կարծես անզգայ էր և ոչինչ չէը լսում։ Ինչի՞ վերայ էր նա մտածում. դէպի ո՞ւր էին սլանում նրա մտքերը, երևակայութիւնը—յայտնի չէր։ Բայց այդ խորհրդաւոր րոպէին ես էլ ուրախ չէի, հազար և մի տխուր մտածութիւններ ալեկոծում էին իմ սիրտը. չգիտեմ ինչու՞ չարագուշակ *հոգեվարք* դարձեալ տանջում էր ինձ։ Անախորժ դէպքի ազդեցութիւնից էր ճնշվում իմ հոգին, Թէ նա մարգարէանում էր ապագայ չարիքները, չկարողացայ իմանալ։

Միայն երբ քահանայի հրամանով նշանի մատանին հագցրի իմ հարսնացուին, և համբուրեցայ նրա հետ, իսկոյն տխուր մտածմունքները տեղի տուին մի ներքին ուրախութեան, ես տեսայ որ ինձ հետ միասին ղուարթութիւն, պատահական հոգի և վրիժառու նախանձ։

տեղի հասարակութեան չեն պատկանում։ Եթէ այդպէս չը լինէը, եթէ դպրոցները հոգևոր դպրոցներ չըլինէին, այն ժամանակ եթէ մեղքէ պատճառով մի դպրոց փակուէը, հասարակութիւնը պիտի կարողանար իւր նուիրած վողերը յետ ստանալու. բայց այդպէս բան չը կայ։

—

Մի երկու տեղից նամակներով մեզ հարցնում են թէ այս անգամ ինչպէս պէտք է կատարուի ամենայն Հայոց կաթողիկոսի ընտրութիւնը։ Մենք զարմանում ենք, որ այսպիսի հարցեր առաջարկողները էլ կան։ Մերթէ յայտնի չէ ազգին ամենայն Հայոց կաթողիկոսի ընտրութեան եղանակը։ Կաթողիկոսը ոչ թէ Պօլսում, այլ ս. Էջմիածնի տաճարումն է ընտրվում տաճարի մէջ ներկայ գտնուող պատգամաւորների մասնակցութեամբ։

Պօլսի Ազգումները, զանազան էֆէնդիների փոխուները իրենց նորութիւնը կորցնելով, այլևս ոչինչ նշանակութիւն չեն կարող ունենալ մեզ համար և մեր ժողովրդի և մեր գործողների համար ամօթ և նախատինք պէտք է լինէը, եթէ նրանք դառնային մի քանի զեվզեկների ձեռքին խաղալիք, որոնք մեր հաշուովը ամեն օր չապկի պէս փոխում են իրենց համոզմունքը։

Մեր երկրի ժողովուրդը աւելի լաւ է հասկանում թէ ինչ է հարկաւոր իւր

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

ԻՄ ԿԱԹՈԼԻԿ ՀԱՐՍՆԱՑՈՒՆ

ԺԳ.

Երբ ես մտեցայ Մարգարտային, նա լսկոյն նկատեց իմ վրդովմունքը և հարցրեց։

—Ի՞նչ է պատահել քեզ. քո դէմքը բոլորովին այլայլուած է։

—Ոչինչ,—պատասխանեցի ես ժպտալով։

—Այդ անկարելի է. «ոչինչը» չէը կարող քեզ վրդովեցնել,—նկատեց նա։ Ես աշխատեցի հանգիստ ձևանալ, ժպտալ, ծիծաղել, բայց այս բոլորը աւելի էին մատնում իմ ներքին խռովութիւնն։ Վերջապէս ես երկար չկարողացայ նրա Թախանձանաց դիմանալ և բոլոր տեսածս ու լսածս պատմեցի նրան։

Մարգարիտան մի քանի վայրկեան մտածմանց մէջ ընկաւ։ Կնճիռները ծածկեցին նրա խոպոպներով զարդարուն ճակատը. դէմքը մռայլուեցաւ. նա էլ չէը ժպտում... Ես նայում էի նրա վերայ։

Անցան մի քանի վայրկեաններ և ահա կրկին նրա ճակատը պարզուեցաւ և դէմքը նորէն ստացաւ իւր ծիծաղկոտ պատկերը։ Այդ րոպէին նրա գեղեցիկ գլուխը նմանում էր կանաչազարդ լեռան գագաթին, որին յանկարծ շրջապատում են սևաթոյր ամպերը՝ սպառնալով ծածկել նրա հրսկայական մարմինը արևի լուսաւոր ճառագայթներից։ Բայց Հիւսիսը շարժում է իւր թևերը և կուտակուած ամպերը հալածվում են մի ակնթարթում։ Կրկին երևում է կանաչազարդ գագաթը շողերով լուսաւորուած և հպարտ հպարտ նայում է երևն շրջապատող ձորերի և բլրակների վերայ։

—Մերթէ դու տխրում ես այդ բանի համար,—մեղմով ժպտալով հարցրեց նա։

—Եթէ դու ուրախ ես, Մարգարիտա, ինձ ոչինչ չէ կարող տխրեցնել,—պատասխանեցի ես։

—Այո, ես այժմ ուրախ եմ. ինձ չէ վրդովում պատեր-Սիմոնի վարմունքը։ աւելին նրանից սպասել անկարելի էր։

Դու գիտես որ նրա համար անտանելի էը մինչև անգամ իմ քեզ հետ մաս գալն, ուր մնաց որ նա չանկարծ գալիս և տեսնում է՝ Թէ մենք արդէն նշանվում ենք։ Այս դիպուածում նա կատաղելուց զատ ոչ մի բանի ընդունակ լինել չէը կարող։ Բայց մի ուրիշ բան իմ սիրտը լցնում է ուրախութեամբ —դա իմ հօր քաջասիրտ վարմունքն է։ Եւ դեռ անցեալ տարիներից ուրիշ գաղափար ունէի կազմած նրա մասին. ես կարծում էի որ նա չափից դուրս երկչոտ և այդ պատերների ազդեցութեան գերի մի մարդ է։ Բայց այս երկու օրուայ մէջ նա իւր անկախ բնաւորութեան երկու վճռաւոր ապացոյցները տուաւ. առաջին՝ որ նա արհամարհանքով ընդունեց պատեր-Սիմոնի չարախօսութիւնը և իմ ձեռքը տուաւ քեզ. և երկրորդ՝ որ նա Պատերին արտաքսեց իւր տնից։ Եթէ դուք այնքան ճանաչէք իմ հօրը որքան ես եմ ճանաչում, այն ժամանակ կը հասկանաք Թէ նրա բնաւորութիւնը ինչ չեզոքութեան պէտք է ենթարկուած լինի որ նա վճռում է այսպիսի հարմարաւոր քայլ առնելու դէմի իւր դրսեւորը բաղդը։

—Եւ եթէ նա կարողանայ այդպէս շարունակել մինչև վերջը...

—Օ՜, դա ինձ համար կատարեալ երջանկութիւն կը լինի, ոչ ևորութեամբ ընդհատեց ինձ Մարգարիտան. այն ժամանակ իմ բոլոր ցանկութիւնները կատարածուած կլինին։

Ժամանակը մօտենում էր. պէտք էր նշանադրութեան հանդէսը կատարէին։ Պ. Լուսինեանը առաջարկից Տէր Յովհաննէսին սկսել իւր օրհնութիւնը։ Վերջինս արդէն ամեն բան գիտէը։ Բայց Լուսինեանի դաւանակիցներից մի քանիսը հետաքրքրուեցան իմանալու Թէ ինչու համար պատեր-Սիմոնը չէը երեւում այդտեղ։

—Նա զիւղումն է,—պատասխանեց նրանց Լուսինեանը,—և գրել էը որ իրեն վերաբերեալ պաշտօնն էլ յանձնենք Տէր Յովհաննէսին։ Պատուելին երևի այս դիպուածում ոչինչ խորութիւն չէ դնում իւր և տէր Հօր մէջ։

—Ի հարկէ, ինչ խորութիւն պիտի դնէը. մենք բոլորս էլ եղբայրներ ենք, մենք բոլորս էլ հայեր ենք. Թէ տէր Յովհաննէս և Թէ պատեր-Սիմոն. երկուսն էլ մեր հոգևոր հայրերն են, ձայն տուին գրեթէ միաբերան Լուսինեանի դաւանակիցները. Թող Տէր Յովհաննէսը օրհնէ նշանը։

«Բարի մարդիկ. մտածեցի ինքս ինձ. Ձեր և տէր Յովհաննէսի գաղափարների մէջ ոչինչ խորութիւն չկայ. դուք բոլորդ էլ զգում էք որ միևնոյն մօր զաւակներն էք, որ միևնոյն արիւնն էք կրում ձեր երակներում. ձեր սրտերը չեն ուզում բաժանուիլ միմեանցից, դուք ներողամիտ աչքով նայում էք ձեր եղբարց կրօնական համոզմունքների վերայ. բայց չարութեան սերմնացանները հանգիստ չեն թողում ձեզ։ Նրանք թունաւորում են հարատաւութեան արիւնը, բաժանում են ձեր որդիքը, մեռցնում են ձեր քնքոյշ զգացումները...»։ Ցետոյ ես համեմատում էի Տէր Յովհաննէսի մեր տան քարոզածները պատեր-Սիմոնի կատաղի հայհոյութիւնքների և անէծքների հետ։ Առաջինը ցոլացնում էը իւր մէջ Քրիստոնէական բարութիւն, հայրական սէր և եղբայրական անյիշաչարութիւն, իսկ վերջինը դժոխային չարութիւն, պատահական հոգի և վրիժառու նախանձ։

Առաջինը ապրում էր իւր ժողովրդին ծառայելու, իսկ վերջինը՝ ժողովուրդը իւր անձին ծառայեցնելու։ Տարբերութիւնը մեծ և չոչափելի էր։ Բայց ծրին բողոքել. մարդկանց կուրութիւնը երբեմն անբռնաբարելի սեւիհականութիւնն է։

Պ. Լուսինեանի հրաւերանօք Տէր Յովհաննէսը մտեցաւ պատրաստած սեղանին և քահանայական չուրջառը հագնելով սկսաւ կարդալ սովորական օրհնութիւնները։ Ես և Մարգարիտան կանգնած էինք սեղանի առաջ դէմ առ դէմ. շրջան բոլորած մեզ պատել էին գլխաւորապէս տիկինները և օրիորդները, որոնք, նշանադրութեան և հարսանեաց հանդէսներում միշտ հետաքրքիր հասարակութիւնն են՝ հաշվում։

Մարգարիտան աչքերը գետին խոնարհած անմռունչ կանգնած էր։ Իւր ընկերուհիները գանգատ կատակներ էին շշնջում նրա ականջին, բայց նա կարծես անզգայ էր և ոչինչ չէը լսում։ Ինչի՞ վերայ էր նա մտածում. դէպի ո՞ւր էին սլանում նրա մտքերը, երևակայութիւնը—յայտնի չէր։ Բայց այդ խորհրդաւոր րոպէին ես էլ ուրախ չէի, հազար և մի տխուր մտածութիւններ ալեկոծում էին իմ սիրտը. չգիտեմ ինչու՞ չարագուշակ *հոգեվարք* դարձեալ տանջում էր ինձ։ Անախորժ դէպքի ազդեցութիւնից էր ճնշվում իմ հոգին, Թէ նա մարգարէանում էր ապագայ չարիքները, չկարողացայ իմանալ։

Միայն երբ քահանայի հրամանով նշանի մատանին հագցրի իմ հարսնացուին, և համբուրեցայ նրա հետ, իսկոյն տխուր մտածմունքները տեղի տուին մի ներքին ուրախութեան, ես տեսայ որ ինձ հետ միասին ղուարթութիւն, պատահական հոգի և վրիժառու նախանձ։

Թացաւ և Մարգարիտան։ Մեր երկուսի այս չանկարծական փոխոխութիւնը նկատելի եղաւ մինչև անգամ հիւրերին և զուարճասէր օրիորդները սկսան կատակներ անել մեզ հետ։

—Այդ համբոյրի համար էիք խռովել, շշնջաց իմ և Մարգարիտայի ականջին օրիորդ Մարանջեանը։

—Այո,—պատասխանեցի ես.—մերթէ վրդը դին ունի նա ձեր աչքում։

—Ձեզ համար էլ միշտ Թանգագին չի մնալ. նա դեռ առաջինն է, մի րոպէ համբերեցէք, նկատեց նա ծիծաղելով։

Ցետոյ Մարգարիտայի ծնողները մօտեցան և համբուրեցին մեզ երկուսին. և ապա բոլոր ու միասին։

Այնուհետև միւս հրաւիրեալները սկսան իրենց շնորհաւորութիւնները—որոնց երկար ժամանակ մենք ստիպուած էինք մեր շնորհակալութիւնները կրկնելու։

Մի քանի ժամ շարունակ ընթրիքի, պարերի և ընդհանուր ուրախութեան նուիրելուց յետոյ, հիւրերը ցրուեցան։ Ամենից ուշ ես դուրս եկայ մեռնոց հետ։ Երբ անցանք առաջին փողոցը, հայոց եկեղեցու զանգակները զօղանջում էին, առաւօտեան ժամերգութիւնը սկսելու համար։ Եթէ ես միայնակ լինէի այդ րոպէին ծնկի կգայի և կաղաչէի Աստծուն, այնքան ջերմեռանդութիւնս շարժուած էր. կաղաչէի՝ որ նա պաշտպանէը ինձ և իմ հարսնացուին, որովհետև ես դեռ երկիւղ էի կրում չարութեան ոգիներից։ Բայց ինձ հետ ուրիշներն էլ կային և ես չատացայ միայն մի քանի աղօթքներ մրմնջալով կառքի մէջ նստած։

(Կը շարունակուի)

Մ—յան։

Բայց ես ուզում եմ ասել ոչ թէ այդ, այլ ես ուզում եմ ասել, որ մենք ունենք մեր ազգային ինքնուրոյն կեանքը, մեր ազգային ինքնուրոյն հոգեբանութիւնը, մեր ազգային ինքնուրոյն պատմական ուղին, մեր ազգային ինքնուրոյն սովորոյթները, մեր ազգային ինքնուրոյն լեզուն, մեր ազգային ինքնուրոյն գրականութիւնը, մեր ազգային ինքնուրոյն արուեստը, մեր ազգային ինքնուրոյն գեղեցկագիտական ճաշակը, մեր ազգային ինքնուրոյն տնտեսական կեանքը, մեր ազգային ինքնուրոյն ընտանեկան կեանքը, մեր ազգային ինքնուրոյն կրօնական կեանքը, մեր ազգային ինքնուրոյն ամուսնական կեանքը, մեր ազգային ինքնուրոյն հագուստը, մեր ազգային ինքնուրոյն կերակուրները, մեր ազգային ինքնուրոյն խմիչքները, մեր ազգային ինքնուրոյն տները, մեր ազգային ինքնուրոյն կահ-կարասիները, մեր ազգային ինքնուրոյն հանդերձանքը, մեր ազգային ինքնուրոյն զարդերը, մեր ազգային ինքնուրոյն ծէսերը, մեր ազգային ինքնուրոյն խաղերը, մեր ազգային ինքնուրոյն զուարճութիւնները, մեր ազգային ինքնուրոյն ուրախութիւնները, մեր ազգային ինքնուրոյն տխրութիւնները, մեր ազգային ինքնուրոյն ողբերը, մեր ազգային ինքնուրոյն հոգեվարքը, մեր ազգային ինքնուրոյն յուղարկաւորութիւնը, մեր ազգային ինքնուրոյն գերեզմանները, մեր ազգային ինքնուրոյն սգաւորութիւնը, մեր ազգային ինքնուրոյն յիշատակները, մեր ազգային ինքնուրոյն սովորոյթները, մեր ազգային ինքնուրոյն հաւատալիքները, մեր ազգային ինքնուրոյն նախապաշարմունքները, մեր ազգային ինքնուրոյն ենթադրութիւնները, մեր ազգային ինքնուրոյն կասկածները, մեր ազգային ինքնուրոյն հարցերը, մեր ազգային ինքնուրոյն պատասխանները, մեր ազգային ինքնուրոյն ուղղութիւնները, մեր ազգային ինքնուրոյն ձգտումները, մեր ազգային ինքնուրոյն ոգեւորութիւնները, մեր ազգային ինքնուրոյն յուսահատութիւնները, մեր ազգային ինքնուրոյն յոյսերը, մեր ազգային ինքնուրոյն հաւատը, մեր ազգային ինքնուրոյն ապագան, մեր ազգային ինքնուրոյն անցեալը, մեր ազգային ինքնուրոյն ներկան, մեր ազգային ինքնուրոյն ամէն ինչը, որ մեր ազգային ինքնուրոյն է, որ մեր ազգային ինքնուրոյն չէ, որ մեր ազգային ինքնուրոյն կարող է լինել, որ մեր ազգային ինքնուրոյն չի կարող լինել, որ մեր ազգային ինքնուրոյն պէտք է լինի, որ մեր ազգային ինքնուրոյն չպէտք է լինի, որ մեր ազգային ինքնուրոյն կարելի է լինի, որ մեր ազգային ինքնուրոյն անկարելի է լինի, որ մեր ազգային ինքնուրոյն ցանկալի է լինի, որ մեր ազգային ինքնուրոյն անցանկալի է լինի, որ մեր ազգային ինքնուրոյն հնարաւոր է լինի, որ մեր ազգային ինքնուրոյն անհնարաւոր է լինի, որ մեր ազգային ինքնուրոյն իրական է լինի, որ մեր ազգային ինքնուրոյն անիրական է լինի, որ մեր ազգային ինքնուրոյն ճշմարիտ է լինի, որ մեր ազգային ինքնուրոյն սխալ է լինի, որ մեր ազգային ինքնուրոյն ճիշտ է լինի, որ մեր ազգային ինքնուրոյն սուտ է լինի, որ մեր ազգային ինքնուրոյն ուղիղ է լինի, որ մեր ազգային ինքնուրոյն կորած է լինի, որ մեր ազգային ինքնուրոյն գտնուած է լինի, որ մեր ազգային ինքնուրոյն կորուստ է լինի, որ մեր ազգային ինքնուրոյն շահ է լինի, որ մեր ազգային ինքնուրոյն վնաս է լինի, որ մեր ազգային ինքնուրոյն օգուտ է լինի, որ մեր ազգային ինքնուրոյն վնաս է լինի, որ մեր ազգային ինքնուրոյն ձեռքբերում է լինի, որ մեր ազգային ինքնուրոյն կորուստ է լինի, որ մեր ազգային ինքնուրոյն յաղթանակ է լինի, որ մեր ազգային ինքնուրոյն պարտութիւն է լինի, որ մեր ազգային ինքնուրոյն յաջողութիւն է լինի, որ մեր ազգային ինքնուրոյն ձախողութիւն է լինի, որ մեր ազգային ինքնուրոյն ուրախութիւն է լինի, որ մեր ազգային ինքնուրոյն տխրութիւն է լինի, որ մեր ազգային ինքնուրոյն ցաւ է լինի, որ մեր ազգային ինքնուրոյն հաճոյք է լինի, որ մեր ազգային ինքնուրոյն տանջանք է լինի, որ մեր ազգային ինքնուրոյն երջանկութիւն է լինի, որ մեր ազգային ինքնուրոյն դժբախտութիւն է լինի, որ մեր ազգային ինքնուրոյն կեանք է լինի, որ մեր ազգային ինքնուրոյն մահ է լինի, որ մեր ազգային ինքնուրոյն յաւիտենականութիւն է լինի, որ մեր ազգային ինքնուրոյն ժամանակաւորութիւն է լինի, որ մեր ազգային ինքնուրոյն տարածութիւն է լինի, որ մեր ազգային ինքնուրոյն ժամանակ է լինի, որ մեր ազգային ինքնուրոյն տիեզերք է լինի, որ մեր ազգային ինքնուրոյն աստղ է լինի, որ մեր ազգային ինքնուրոյն մոլորակ է լինի, որ մեր ազգային ինքնուրոյն արեգակնային համակարգ է լինի, որ մեր ազգային ինքնուրոյն գալակտիկա է լինի, որ մեր ազգային ինքնուրոյն տիեզերական մարմին է լինի, որ մեր ազգային ինքնուրոյն տիեզերական երեւոյթ է լինի, որ մեր ազգային ինքնուրոյն տիեզերական գործընթաց է լինի, որ մեր ազգային ինքնուրոյն տիեզերական էներգիա է լինի, որ մեր ազգային ինքնուրոյն տիեզերական նիւթ է լինի, որ մեր ազգային ինքնուրոյն տիեզերական ճառագայթում է լինի, որ մեր ազգային ինքնուրոյն տիեզերական ալիք է լինի, որ մեր ազգային ինքնուրոյն տիեզերական մասնիկ է լինի, որ մեր ազգային ինքնուրոյն տիեզերական էլեկտրամագնիսական դաշտ է լինի, որ մեր ազգային ինքնուրոյն տիեզերական գրաւիտացիոն դաշտ է լինի, որ մեր ազգային ինքնուրոյն տիեզերական ուժ է լինի, որ մեր ազգային ինքնուրոյն տիեզերական օրէնք է լինի, որ մեր ազգային ինքնուրոյն տիեզերական հաստատուն է լինի, որ մեր ազգային ինքնուրոյն տիեզերական փոփոխական է լինի, որ մեր ազգային ինքնուրոյն տիեզերական ֆունկցիա է լինի, որ մեր ազգային ինքնուրոյն տիեզերական հաւասարում է լինի, որ մեր ազգային ինքնուրոյն տիեզերական անհաւասարում է լինի, որ մեր ազգային ինքնուրոյն տիեզերական համակարգ է լինի, որ մեր ազգային ինքնուրոյն տիեզերական կառուցուածք է լինի, որ մեր ազգային ինքնուրոյն տիեզերական էութիւն

ՊՈՍՏԱՆ, 3 մարտի.—Տեղույս

Ը.

Ընդհանուր ոգևորության և եռանդուն աշխատանքի մթնոլորտում անցավ Ալեքսանդրապոլի գավառական ժողովի արտահերթ նստաշրջանը, որ գումարվել էր Ալեքսանդրապոլի գավառական ժողովի անդամների ընտրության համար։ Ներկա էին 1885 թ. ընտրված 30 պատգամավորներից 28-ը։ Ընտրվեցին նոր անդամներ՝ Ալեքսանդրապոլի գավառական ժողովի համար

ոխտակալութիւնը, յաղթողների ցնծութիւնները ի մի կողմ դնելով պէտք է խոնարհուիլ ժողովրդի կամաց առաջ և զբաղուիլ ընդհանուր բարօրութեան հոգսերովը։ Բացի սրանից, եթէ այսուհետև մենք անկեղծօրէն կը հրաժարուինք քաղաքական աղանդների բոլոր նախապաշարմունքներից և միմեանց հաւատ ընծայելով կը ձգնինք հայրենիքի երջանկութեան համար, մենք կը վայելենք իրաւունքով այն պատուները, որոնց կարող է մատակարարել մեզ մեր երկրի գեղեցիկ կառավարութեան եղանակը։ Օգուտ քաղելով այս հանդիսաւոր վայրկեանից, մենք միանգամ յայտնում ենք մեր խորին հպատակութիւնը մի սահմանադրութեան, որը մշակուած է մեր հասարակապետութեան մեծ և հայրենասէր հիմնադիրներից։ Այս սահմանադրութիւնը մի ամրողջ դար արդարացրել է իւր վերայ դրած մեր մեծ ժողովրդի բոլոր յոյսերը և ձգտումները ինչպէս բարեկեցութեան և խաղաղութեան միջոցներին, այնպէս էլ արտաքին պատերազմների և ներքին երկպառակութիւնների ժամանակ"։ Սրանից յետոյ Կլեվելենդը խոստանում է իւր կառավարութեան միջոցին առաջնորդ չինել նրբեն սահմանադրական սկզբունքների հիմդ և արդար գործադրութիւնը, և նկատի առնել այն տարբերութիւնը որ գոյութիւն ունի դաշնակցական կառավարութեան և առանձին նահանգների և ժողովրդի տեղական վարչութիւնների իշխանութիւնների մէջ և անկողմնապահութեան քաղաքականութիւն է, որը հրաժարվում է ամեն տեսակ մասնակցութիւններից օտար երկրների գործերում և փառասէր ձգտումներից և հակառակվում է նրանց մեր երկրում ոտք կոխելուն։ Այս քաղաքականութիւնը միևնոյն Մօնրոյի, Վաշինգտոնի և Ջեֆֆերսոնի քաղաքականութիւնն է, որը ձգտում է պահպանել խաղաղութիւն, ծաղկացնել վաճառականութիւն,—ցանկացող է բարեկամական յարաբերութիւնների մէջ գտնուելու բոլոր ազգութիւնների հետ անխտիր, և նրանցից ոչ մէկի հետ պարտաւորեցուցիչ դաշնադրութիւն կապելուց հեռացող"։ Ապա Կլեվելենդը յայտնում է մտադրութիւն արդարացի գտնուել դէպի ամերիկացի հնդիկները, ոչնչացնել բազմակնութիւնը և արգելել այն անձանց գաղթականութեանը, որոնք մտադիր չեն ամերիկական հպատակութիւնը ընդունելու։ Այնուհետև Կլեվելենդը պահանջեց որ անպատճառ վարչական վերանորոգութիւն տեղի ունենայ։ «Մեր քաղաքացիները, ասաց նախագահը, կատարեալ իրաւունք ունին պաշտպանուել մեր պատօնատարների անընդունակութիւնից»։ Ի վերջոյ Ճաւախասը մատնանիշ եղաւ նեգրների իրաւունքները պաշտպանելու անհրաժեշտութեան մասին։

—

„Daily News" լրագրին գրում են Պարսկաստանից, որ ռուսները Բուխարում և նրա շրջակայքում բոլոր ուղտերին գրնում են։

—

„Independance Belge" լրագրի ասութեամբ, Լօնդօնում լուրեր կան տարածուած, որ իբր թէ Գերմանիան իւր միջնորդութիւնն առաջարկել է Անգլիային և Ռուսիային անգլօ-ռուսական դժուարութիւնները լուծելու։ Փարիզի «Temps» լրագիրը հաւատացնում է մինչև անգամ, որ Վիլհելմ Կայսրը աշխատում է թեթև Ռուսաց կայսրին խաղաղութիւն պահպանելու և թէ այս նպատակով նրան իւր ձեռագիր մի նամակ է ուղարկել։

—

„Norddeutsche Allgemeine Zeitung" լրագիրը ասում է, որ կան այնպիսի քաղաքական ուղղութիւններ, որոնց տեսակէտից նայելով ամեն բոլէ կարելի է կտրել Ռուսիայի և Գերմանիայի բարեկամական կապը։ Օրէնականութիւն մի թերթ „Soleil" ձգտում է այս նպատակով հարստահարել մինչև անգամ աւազանական սահմանահարցը և ձգնում է գրգռել ռուսաց ազգասիրական զգացմունքը, ապացուցանելով որ պ. Հերստը, ռուսաց արտաքին գործոց մինիստրը հրաժարուել է Հերատից, որովհետև Գերմանիան դրեց նրա վերայ իւր „Veto"-ն (արգելում եմ)։ Գերմանիան իբր թէ հակառակուել է Հերատը ռուսներից նուաճուելուն այն աչքի առաջ ունենալով, որ նա Գլադստոնի անկումից յետոյ ցանկանում է դաշն կապել «տօրիան» մինիստրի հետ ընդդէմ Ռուսիայի։ Այս դատողութիւնների մէջ, շարունակում է Ինսմարկի թերթը, որքան խօսք կայ, այնքան էլ սուտ և ամեն մի բանիմաց քաղաքագէտ համոզուած է և անմտութիւն։ Մենք այն արդէն մի նոր գիւտ ենք համարում, որ Ռուսիան առհասարակ կամենում էր միացնել Հերատը, բայց եթէ որ նա երբ և իցէ մտքում ունեցել է այս անելու, նրան շատ դժուար կը լինէը խորհուրդ հարցնելու այս բանի առթիւ օտար պետութիւններից։ Որքան յայտնի է հարցը ամենևին Հերատի վերայ չէ, այլ Թուրքմէններին հարկաւոր արօտատեղիների և ուաղկութիւնները չնչելու վերայ է՝ սահմանները կանոնաւորելու միջոցաւ։ Եւ ինչ հետաքրքիր է Գերմանիայի համար թէ ինչ տեսակ է կանոնաւորւում աւազանական սահմանը, դնել իւր veto-ն այսպէս լսել այնքան ջանքով ձեռք բերած բարեկամութիւնը հարևան կայսերութեան հետ։ Գլադստոնի անկումն էլ նմանապէս ի նկատի չէ առած, և եթէ որ գերմանական քաղաքականութիւնը այս մրցքով աշխատէր, այն ժամանակ ամենևին չէր էլ կարող կայանալ գրաւիչ Հերբերտ Բիսմարկի առաքելութեանը։ Եւ արդարև ինչ հետաքրքիր բան է Գերմանիայի համար մի այդպիսի ցնորական գաղափարին ձգտելու, ինչպէսին է „տօրեան" կաբինետի հետ գաշնադրութիւն կապելը ընդդէմ Ռուսիայի։

Ով աշխատում է այս հարցին պատասխանել, նա շուտով այն եզրակացութեան կը գայ, որ մինչև անգամ այս բանի մտքը չափազանց անհեթեթ է։

ՀԻՒՍԻՍԱՅԻՆ ՀԵՌԱԴՐԱԿԱՆ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆԻՑ

„ՆՈՐ-ԴԱՐ"-Ի ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ.

12 Մարտի.

ԽԱՐԿՈՎ. Դատական պալատի վերջին նիստում Տագանրոգի մաքսատան գեղծումների գործի առթիւ պրօկուրորը իւր եզրակացութիւնները և գանձարանի հաւատարմատարն ու պաշտպանները իրենց կարծիքները յայտնեցին։ Պրօկուրորը կարծիք յայտնեց՝ Կուզովլեվին, Ալկանովին, Զուբկովին և Զուլէին մի քանի իրաւունքներից զրկելով Սիբիր ուղարկել՝ ի բնակութիւն, Լիպսկուն Օլօնեցկի նահանգը, Միխայլովին հեռացնել պաշտօնից, Վալիանոյին աքսորել Տօբօլսկ նահանգը ի բնակութիւն զրկելով նրան մի քանի իրաւունքներից. դրամական տուգանք դնել մաքսից հնգապատիկ աւելի, աւելացնելով և ապրանքի արժողութիւնը Պալատի վերջին վճիռը, բարդ հաշուարարութեան պատճառաւ կուշանայ և կը յայտարարուի 18 մարտի, իսկ վերջնական ձևով ապրիլի 11-ին։

ԿԵԱԽՏԱ. Չինական կառավարութիւնը դուրս տարած թէյի վերայ մաքսը նշանակեց ինչպէս գնողից, այնպէս էլ վաճառողից, իւրաքանչիւրից առանձին մաքսի որքանութիւնն է 15 կ. մի ֆունտի համար, բայց իրողութիւնը դեռ կարօտ է հաստատութեան։ Վաճառանոցը թուլացաւ։ Թէյի արտադրութիւնը Ուրգից չափազանց դժուարացել է ձիւների և կենդանիների սովի պատճառաւ. կենդանիները խիստ սատակում են սովալուկ լինելուց. թէյերը դարսուում են ճանապարհին։ Մուխի գիշերներին նկատելի է առաջուայ աղօտ պսպղումն երկնքի հիւսիս-արևմտեան կողմում։

ԼՕՆԴՕՆ. Գրանվիլլը խօսել ով աւազանական հարցի մասին, ասաց լօրդերի պալատում, որ բրիտանական կառավարութիւնը խիստ հետևում է այն քաղաքականութեան, որ պայմանաւորվում է Անգլիայի շահերով և իրեն վերաբերեալ դաշնադրութիւններով, բայց միևնոյն ժամանակ չի թողնել ոչ մի դէպք մի համաձայնութիւն կայացնել, որ բաւականութիւն տայ բոլոր կողմերի շահերին և պատուասիրութեանը։ Փիցմորը յայտնեց պատգամաւորների ժողովում, որ Ռուսիայի հետ կայանալիք համաձայնութեան մէջ չեն որոշուած վիճելի հողի վերայ ռուսաց և աւղանայուց ձեռք բերած կէտերը պաշտօնական ձևով Պէնդէում տեղի ունեցած խառնութիւնների մասին տեղեկութիւններ չըկան։

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳԻ ԲՕՐՍԱՆ.

12 Մարտի.

Լօնդօն—25 և 24⅞—Համբուրգ—213¼ և 212¾—Փարիզ—26¾ և 263. Պօլուխմպե-րիալը—7 ր. 90 կ. սակարկ.։ Մաքսատան կուպոնները—7 ր. 90 կ. սակարգ.։ Արծաթը 1 ր. 27 կ. սակարգ Բօրսային գիսկոնտ.—5¾ ր. և 6¾%։ Պետական բանկի 5% տոմս. 1-ին շրջանի—9 9ր, սակարգ.։ 2-րդ—98 ր. 87 սակարկ. 3-րդ—98½ ր. գն.։ 4-րդ—98 ր. 37 գն., 5-րդ—98 ր. 37 գն.։ Արևել. փոխառութեան 100 և 1000 ր. 5% տոմսեր. 1-ին շրջանի—97½ ր. գն. 2-րդ—97¾ ր. գն., 3-րդ—97 ր. 62 կ. գն.։ Վիճակահանութեան տանող 5% տոմսեր. 1-ին շրջանի 218¼ ր. սակարկ 2-րդ—207 րուբ. սակարկ. 5½ % բենտեր—«։Ոսկէ բենտը—165½ ր. սակարկ.։ Նոր կօնսօլ փոխառութիւն—142½ ր. սակարկ։

13 Մարտի.

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ. Ռուսական կալուածական վարկի կենդրոնական բանկը բանակցում է իւր բոլոր օբլիգացիաները (արժեթղթերը) ֆինանսների մինիստրութեան յանձնելու մասին, պետական կալուածական բանկի համար։

ՓԱՐԻԶ. Ընդհանուր պարլամենտական ընտրութիւնները նշանակուած են օգոստոսի 14-ից մինչև հոկտեմբերի 14-ը։ Ընտրութիւնների նոր եղանակի, այն է՝ նահանգների (դեպարտամենտ) թուի համեմատ, օրինագիծը ընդունուեցաւ երեկ՝ պալատից վերջնական ձևով։

Պալատին ներկայացրած դիպլոմատիքական թղթերի մէջ գտնվում է Գրանվիլլի մի հեռագիրը, որ չէ հաւանում Պեկինի անգլիական դեսպանի գործողութիւններին, որովհետև սա անկանոն մեկնելով չինացիներին Անգլիայի բողոքը Ֆրանսիային, որը անցկացրած բրինձը մաքսանենգ էր հրատարակել, կարող էր յառիթ տալ Չինաստանին յաջորդ հակառակութիւններին Ֆրանսիայի դէմ։ Գրանվիլլը ցանկութիւն է յայտնում որ բարեկամական յարաբերութիւն պահպանուէր Ֆրանսիայի հետ, այլ և յոյս, որ շուտով խաղաղութիւն կընկնի Ֆրանսիայի և Չինաստանի մէջ։

ԼՕՆԴՕՆ. Երեկ Գլադստոնը պատգամաւորների պալատում ասաց, որ Գրանվիլլի մարտի 16-ից ծանրակշիռ զեկուցումին Ռուսիայից պատասխանի սպասում, որից կըրելի կը լինի պարզել, թէ բանակցութիւնները Լօնդօնում են լինելու թէ, ինչպէս Անգլիան է ցանկանում, կարելի է անգլօ-ռուսական սահմանագծի յանձնաժողովին յանձնել որ նա նախապատրաստական հետազօտութիւններ անէ նշանակուած տեղումը և այնտեղ գործը քննադատութեան ենթարկէ։

Խմբագիր հրատարակիչ՝
ՍՊԱՆԴԱՐ ՍՊԱՆԴԱՐԵԱՆ։

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Կովկասի Հայոց Բարեգործական Ընկերութեան Թուշակաւորների Թիւը, համեմատ ներկայ տարուայ նախահաշուի, լրացած գոլով, Ընկերութեան Խորհուրդը յայտնում է ի գիտութիւն Ուսանողներին և Աշակերտներին, որ խընդիրք, թուշակի համար ներկայացնելիք ժամանակում, այլ ևս չեն ընդունվում։

(խ) 3—1

Լոյս տեսաւ մամուլի տակից «վերջին կաթողիկոսական ընտրութիւնը և այդ ընտրութիւնը մայ նակցող պատգամաւորի պաշտօնը» վերնագրով գրքոյկը և վաճառվում է Տփխիսում գրավաճառանոցներում և հեղինակի մօտ հետևեալ հասցեով. Баку, Сергѣю Михаиловичу Варшамяну.

6—6

Նախկին կառավարչուհի Վանից Մայր եկեղեցւոյ Մանկանոցի օրիորդ Մարիամ Մամիկոնեանը՝ տալիս է մատնաւոր դասեր Հայերենից և բոլոր գիմնազիական առարկաներից։ Հարցնել Վանքի փողոցում՝ Սարգիս աւագ քահանայ Ս. Ղազանեանցի տանը։

10—8

ՆԱԻԱԳՆԱՅՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ՎԱՃԱՌԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ ՌՈՒՍԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ։

Նաւերների 1-ից կազմուած ցուցակը շաբաթական երեք անգամ հաստատ Թուայ ընթացքում բաժուում, Օդեսայի 1 կ. Պօլի մէջ։

ԲԱԹՈՒՄԻՑ ԴՆՈՒՄ Է

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ օրերը, ժամի 4-ին երեկոյեան, ուղղիղ գծով Նովօրոսիյսկ և Սէբէ քաղաքները վերայ։

ՇԱԲԱԹ ՕՐԵՐԸ, ժամի 8-ին երեկոյեան շաբաթական գծով ամեն Նաւահանգիստները վերայ։

ԿԻՐԱԿԻ օրերը, արտաքսմանեան գծով գնալ կ. Պոլիս։

ԳԱԼԻՍ Է ԲԱԹՈՒՄ

ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ ՕՐԵՐԸ, կէս գիշերին մեկ. Օդեսայից շաբաթական գծով։

ՈՒՐԲԱԹ օրերը առաւօտեան, Օդեսայից ուղղիղ գծով Սէբէ և Նովօրոսիյսկ քաղաքները վերայ։

ՇԱԲԱԹ ՕՐԵՐԸ, առաւօտեան, կ. Պոլիս.

ՖՐԱՆՍԻԱԿԱՆ ՆԱԻԱԳՆԱՅՈՒԹԵԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Ն. ՊԱԿԷ ԵՒ ԸՆԿ.

Մարտի 12-ին, երեքշաբթի օրը, հասաւ Բաթում «Ռուսիա» (Russsie) շոգենաւը, նաւապետն է Դիւշէն (Duchesne), իսկ երեքշաբթի մարտի 19-ին կը մեկնի դէպի Տրապիզոն, Սամսուն, կ.-Պօլիս և Մարսէյլ։

Տեղեկութիւնների համար դիմել ընկերութեան գործակալներին, Բաթումում պ. ԳԱՐԱՆԵՕՆԻՆ, Թիֆլիսում պ. ՌԻՆՕԻՆ, գալերէյ նախկին Արծրունու, № 103.

4—1

Дозволено цензурою. Тифлисъ, 13-го Марта 1885 г. Տպարան Ա. Ա. Միխելսոնի տ. № 12. Типографія А. А. Михельсона Гол. пр., д., № 12.